

**Standardy ochrony małoletnich
Powiatowe Centrum
Pomocy Rodzinie
w Kluczborku**

Kluczbork – sierpień 2024 r.

Spis treści

Podstawa prawna

Wstęp

Rozdział 1.

Objaśnienie terminów używanych w dokumencie Standardy ochrony małoletnich

Rozdział 2.

Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników

Rozdział 3.

Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy pracownikami (wolontariuszami, stażystami, praktykantami) Centrum a małoletnimi

Rozdział 4.

Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci

Rozdział 5.

Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub powzięcia informacji o krzywdzeniu dziecka

Rozdział 6.

Zasady ochrony danych osobowych oraz wizerunku dzieci w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kluczborku

Rozdział 7.

Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych

Rozdział 8.

Monitoring realizacji standardów

Rozdział 9.

Przepisy końcowe

Załączniki

Podstawa prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. nr 78, poz.483 z późn. zm.).
2. Konwencja o prawach dziecka (Dz. U. 1991r. nr 120, poz. 526).
3. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 i 1606)
2. Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 560).
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. poz. 424 i 834).
4. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177, 742, 743 i 858).
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.)
7. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz 1360 z późn. zm.) -art. 23 i 24.
8. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm)
9. Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781).
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870)

Wstęp

Podstawową zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kluczborku jest działanie dla dobra dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej i w jego najlepszym interesie. *Standardy ochrony małoletnich (Standardy)* to zbiór zasad, które pomagają tworzyć bezpieczne i przyjazne dzieciom środowisko. Zostały zredagowane, by zyskać poczucie pewności, że wszelkie podejmowane działania są zgodne z prawem oraz określają procedury interwencji, działania profilaktyczne, zasady zapobiegania krzywdzeniu dzieci, a w sytuacji, gdy do krzywdzenia doszło – określa zasady zmniejszenia rozmiaru jego skutków poprzez prawidłową i efektywną pomoc dziecku.

Standardy zakładają, iż każdy pracownik, praktykant, wolontariusz, stażysta ma obowiązek traktować dziecko z szacunkiem oraz z uwzględnieniem jego potrzeb.

Niedopuszczalne jest stosowanie i tolerowanie jakiegokolwiek formy przemocy. Realizując powierzone zadania pracownicy jednostki mają działać w ramach obowiązujących przepisów prawa oraz posiadanych kompetencji.

Rozdział 1. Objaśnienie terminów używanych w dokumencie *Standardy ochrony małoletnich*

1. Pracownikiem/Personelem PCPR - jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej, a także wolontariusz, stażysta i praktykant.
2. Dzieckiem - jest każda osoba do ukończenia 18. roku życia.
3. Opiekunem dziecka - jest osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzic , opiekun prawny lub opiekun tymczasowy (czyli osoba upoważniona do reprezentowania małoletniego obywatela Ukrainy, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych.
4. Osoba sprawująca opiekę bieżącą nad dzieckiem - osoba pełniącą nad dzieckiem faktyczną opiekę wychowawczą i podejmująca decyzje w sprawach codziennych dotyczących dziecka, jednak nieuprawniona do prawnej reprezentacji dziecka. Opiekunem sprawującym opiekę bieżącą może być np. wychowawca dziecka, rodzic zastępczy.
5. Zgoda opiekuna – zgoda rodziców albo zgoda opiekuna lub opiekuna tymczasowego. W przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.
6. Krzywdzenie dziecka – zachowanie, które może stanowić popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika PCPR lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie.
7. Koordynator ds. Standardów ochrony małoletnich to wyznaczony przez Dyrektora PCPR pracownik, który inicjuje i podejmuje działania interwencyjne w związku z realizacją Standardów ochrony małoletnich w sytuacji podejrzenia stosowania lub stosowania przemocy wobec dziecka, odpowiada za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i zgodnie z przyjętymi w placówce zasadami proceduje reagowanie na nie.

8. Dane osobowe dziecka to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka.

Rozdział 2. Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników

1. Dyrektor dba o to, by osoby przez niego zatrudnione (w tym osoby pracujące na podstawie umowy zlecenia oraz wolontariusze/stażyści/praktykanci) posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi oraz były dla nich bezpieczne.

2. Rekrutacja pracowników placówki, którzy będą wykonywać zadania z małoletnimi odbywa się zgodnie z zasadami bezpiecznej rekrutacji i przy zachowaniu wymogów mających zastosowanie do danego pracownika a określonymi w:

- 1) ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i w innych przepisach prawa regulujących kwestię zatrudnienia osób pracujących z dziećmi, bez względu na to, czy zawarto z nią umowę o pracę, umowę cywilnoprawną czy też umowę wolontaryjną.
- 2) art. 21 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

3. W trakcie rekrutacji dyrektor placówki powinien również zapoznać go z obowiązującymi w placówce regulaminami i procedurami.

4. Warunkiem podpisania z kandydatem umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej lub umowy wolontaryjnej, jest złożenie przez niego oświadczenia o zapoznaniu się ze „standardami ochrony dzieci” (załącznik nr 1) i zobowiązaniu do ich przestrzegania.

5. Oświadczenie to włącza się do akt osobowych kandydata zatrudnionego na podstawie umowy o pracę, a w przypadku kandydatów zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej lub wolontaryjnej – stanowi ono załącznik do umowy.

6. Dyrektor PCPR, przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy, niezależnie od podstawy nawiązania stosunku pracy oraz terminu jej trwania, której będą powierzone zadania związane z kontaktem z małoletnimi zobowiązany jest do uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystywaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze.

7. Wydruk z Rejestru należy przechowywać w aktach osobowych pracownika lub analogicznej dokumentacji dotyczącej wolontariusza/osoby zatrudnionej w oparciu o umowę cywilnoprawną.

8. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kluczborku przed zatrudnieniem pracownika uzyskuje od kandydatki/ kandydata informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.

9. Jeżeli kandydat posiada obywatelstwo innego państwa niż Rzeczpospolita Polska, ponadto przedkłada pracodawcy informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa

uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi.

10. Kandydat nieposiadający obywatelstwa Polskiego składa pracodawcy oświadczenie o państwie lub państwach, w których zamieszkiwał w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo obywatelstwa (załącznik nr 3), oraz jednocześnie przedkłada pracodawcy informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi. Jeżeli prawo państwa, o którym mowa powyżej, nie przewiduje wydawania informacji do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi.

11. W przypadku gdy prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja, nie przewiduje jej sporządzenia lub w danym państwie nie prowadzi się rejestru karnego, osoba ubiegająca się o zatrudnienie/praktykę/staż/wolontariat w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kluczborku, składa pracodawcy oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwu określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

Rozdział 3. Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy pracownikami (wolontariuszami, stażystami, praktykantami) PCPR a małoletnimi

1. Personel PCPR traktuje dziecko z szacunkiem, uwzględnia jego potrzeby, a każde działanie ma na celu dobro dziecka i jego interes.

2. W działaniach Pracownicy stosują obowiązujące przepisy prawa, przepisy wewnętrzne oraz kompetencje zawodowe.

3. Pracownicy wspierają małoletnich w pokonywaniu ich ewentualnych trudności, problemów z uwzględnieniem ich możliwości rozwojowych, intelektualnych oraz ograniczeń wynikających z niepełnosprawności.

4. Pracownicy promują działania mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw, wyrażanie emocji w sposób niekrywdzący innych, niwelowanie zachowań agresywnych, promowanie zasad dobrego wychowania.

5. Pracownicy dbają o bezpieczeństwo małoletnich przebywających pod ich opieką.

6. Dzieci przebywające pod opieką Pracownika, przekazywane są wyłącznie osobie uprawnionej lub za zgodą osób uprawnionych.

7. Pracownicy pamiętają, że pierwszymi i głównymi wychowawcami dzieci są rodzice lub opiekunowie, w tym rodziny zastępcze.

8. W sytuacji, kiedy samodzielne zajęcia z małoletnimi organizowane przez PCPR będzie prowadzić osoba niebędąca pracownikiem, inna / trzecia organizacja – obowiązkiem pracodawcy jest uzyskanie informacji (oświadczenia), że personel realizujący działania z małoletnimi został zweryfikowany w Rejestrach zgodnie z obowiązującymi przepisami tj. w rejestrach o niekaralności i Rejestrze Sprawców Przepięstw na tle Seksualnym.

9. Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracownika wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie.

10. W bezpośrednim kontakcie z dzieckiem naleŹy uwzględniać zasadę poszanowania jego intymności.

11. Pracownikowi nie wolno dotykać dziecka w sposób, który mógłby zostać nieprawidłowo interpretowany. Dopuszcza się przytrzymywanie dziecka w sytuacjach, gdy w Źaden inny sposób nie można powstrzymać go od zachowań autoagresywnych lub agresywnych.

12. Istnieją sytuacje, w których fizyczny kontakt z dzieckiem może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu: jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia wiek dziecka, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej stosowności każdego takiego kontaktu fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego dziecka może być nieodpowiednie wobec innego. Pracownik zobowiązany jest do kierowania się zawsze swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję dziecka, pytając je o zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachowując świadomość, Źe nawet przy jego dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez dziecko lub osoby trzecie.

13. Kontakt fizyczny z dzieckiem nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, wiązać się z jakiegokolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy. JeŹli pracownik będzie świadkiem jakiegokolwiek z wyŹej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, zawsze powinien poinformować o tym bezpośredniego przełoŹonego i postąpić zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.

14. Niedopuszczalne jest stosownie wypowiedzi o podtekście seksualnym, nawiązywanie do atrakcyjności bądź aktywności seksualnej.

15. Pracownik docenia i szanuje wkład dzieci w podejmowane działania, aktywnie je angaŹuje i traktuje równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/ niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd.

16. W komunikacji z małoletnimi pracownik zachowuje spokój i cierpliwość, odnosi się z szacunkiem do dziecka, wydaje polecenia dzieciom jasno, rzeczowo i konkretnie; ton głosu Źyczliwy i spokojny.

17. W komunikacji obowiązuje zasada aktywnego słuchania, posługiwania się językiem dostosowanym do wieku i możliwości rozwojowych dziecka w tym ograniczeń i niepełnosprawności małoletniego.

18. Komunikacja werbalna z dzieckiem nie może wzbudzać w dziecku poczucia zagrożenia (niedopuszczalne są krzyki, groźby, wyzwiska, poniżanie).
19. W dyscyplinowaniu dziecka niedopuszczalne są wszelkie formy działania mające na celu upokorzenie, poniżenie, zawstydzanie oparte na wykorzystywaniu przewagi fizycznej (agresja, stosowanie kar fizycznych, izolowanie) psychicznej (dominacja poprzez krzyk, groźby, wzbudzanie poczucia winy, naruszanie poczucia własnej wartości, lekceważenie potrzeb psychicznych - bezpieczeństwa, przynależności, miłości, symulacje wzbudzające strach i obawy).
20. Małoletnich należy traktować równo bez względu na ich płeć, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, kulturowy, etniczny, wyznaniowy.
21. Nie wolno pracownikowi ujawniać informacji wrażliwych dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci. Obejmuje to wizerunek dziecka, informacje o jego/jej sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej.
22. Pracownik szanuje prawo dziecka do prywatności. Jeśli konieczne jest odstępianie od zasady poufności, aby chronić dziecko, należy wyjaśnić to dziecku najszybciej jak to możliwe.
23. Personel nie może utrzymywać wizerunków dzieci w celach prywatnych, również zawodowych, jeżeli opiekun dziecka nie wyraził na to zgody.
24. Co do zasady kontakt z dziećmi powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów mieszczących się w zakresie obowiązków służbowych pracownika.
25. Jeśli zachodzi konieczność spotkania z dziećmi poza godzinami pracy, należy poinformować o tym bezpośredniego przełożonego, a rodzice/opiekunowie prawni dzieci muszą wyrazić zgodę na taki kontakt.
26. Należy każdorazowo zapewnić dziecko, że jeśli czuje się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, może o tym powiedzieć wskazanej osobie, która jest wyznaczona do podjęcia interwencji i może oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.
27. Zachowanie i postępowanie małoletnich wobec innych osób nie narusza ich poczucia godności i wartości osobistej.
28. Zasady bezpiecznych relacji obejmują wszystkich pracowników, stażystów, praktykantów i wolontariuszy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kluczborku.

Rozdział 4. Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci

1. Personel instytucji posiada wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwraca uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci. (zał. 4 Identyfikacja krzywdzenia dzieci)
2. Pracodawca zapewnia szkolenie z zakresu zagadnień objętych standardami dla całego personelu placówki, w tym nowozatrudnionymi pracownikami.
3. Opracowaniem harmonogramu szkoleń i działań edukacyjnych koordynuje koordynator ds. Standardów.
4. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka personel Centrum podejmuje rozmowę z opiekunami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując ich do szukania dla siebie pomocy.
5. W sytuacji podejrzenia lub ujawnienia krzywdzenia dziecka należy stworzyć dziecku możliwość wypowiedzenia się i przedstawienia swojego zdania/opinii. W rozmowie należy uwzględnić, że może to być dla niego pierwsza i jedyna rozmowa na ten temat, dziecko może już nie podjąć dalszych prób poszukiwania wsparcia.
- 6.

Rozdział 5. Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub powzięcia informacji o krzywdzeniu dziecka

1. W przypadku podejrzenia, że życie dziecka jest bezpośrednio zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu należy niezwłocznie poinformować odpowiednie służby (Policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod alarmowy numer 112 lub 998 (pogotowie). Poinformowania służb dokonuje pracownik, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu i następnie wypełnia kartę interwencji.
2. W przypadku powzięcia przez pracownika podejrzenie, że dziecko było lub jest krzywdzone, pracownik ma obowiązek udokumentować to na piśmie i przekazać informację niezwłocznie Dyrektorowi PCPR w Kluczborku.
3. Konieczność zgłoszenia danego przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka Dyrektorowi PCPR zachodzi, gdy:
 - a. pracownik podejrzewa, że dziecko jest krzywdzone;
 - b. dziecko ujawniło doświadczenia krzywdzenia;
 - c. inna osoba zgłosiła podejrzenie krzywdzenia dziecka bez względu na to czy można ustalić tożsamość zgłaszającego.
4. W sytuacji, gdy zgłoszone naruszenie bezpieczeństwa dziecka zakwalifikowano jako niezagrażające życiu, Dyrektor podejmuje decyzję o wyznaczeniu osób odpowiedzialnych za interwencję. W dalszej kolejności pracownicy PCPR w Kluczborku inicjują i podejmują dalsze działania interwencyjne.
5. Do udziału w interwencji można wyznaczyć specjalistów, w szczególności psychologów i pedagogów, celem skorzystania z ich pomocy przy rozmowie z dzieckiem o trudnych doświadczeniach.
6. Interwencja prowadzona jest przez osoby zatrudnione w PCPR i obejmuje:

- ustalenie stanu faktycznego sprawy i udokumentowanie na Karcie interwencji, stanowiącej załącznik nr 5 do niniejszych Standardów,
- sformułowanie planu pomocy po ujawnieniu krzywdzenia (załącznik nr 6), obejmującego w szczególności podjęcie działań w celu zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, w tym ewentualne podjęcie decyzji o powiadomieniu innych służb, w tym Sądu, czy właściwego Zespołu Interdyscyplinarnego, Policji lub Prokuratury, wszczęcia procedury Niebieska Karta, czy objęcie wsparciem psychologiczno – pedagogicznym, prawnym oraz socjalnym, w zależności od potrzeb.

7. Za przygotowanie i realizację planu wsparcia odpowiedzialny jest pracownik socjalny oraz koordynator rodzinnej pieczy zastępczej realizujący swoje zadania w stosunku do rodziny zastępczej, w której wstąpił przypadek krzywdzenia małoletniego. W miarę możliwości plan wsparcia konsultowany jest z psychologiem, a jeżeli jest taka możliwość, psycholog uczestniczy także w jego realizacji.

8. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego następuje w przypadku uzasadnionego podejrzenia krzywdzenia dziecka, poprzedzonego przeprowadzeniem interwencji i jeżeli taka konieczność zawarta jest w sporządzonym planie pomocy po ujawnieniu krzywdzenia. Ww. zawiadomienia składa Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kluczborku.

9. Procedura sporządzenia „Niebieskiej Karty” jest wszczynana w przypadku uzasadnionego podejrzenia krzywdzenia dziecka, poprzedzonego przeprowadzeniem procedury wewnętrznej, o której mowa w niniejszych Standardach. Osobą odpowiedzialną za wszczęcie procedury jest pracownik socjalny. Oryginał formularza „Niebieska Karta – A” przekazywany jest do właściwego Zespołu Interdyscyplinarnego, kserokopia Karty stanowi dokumentację PCPR w Kluczborku.

10. Z przebiegu każdej interwencji sporządza się Kartę interwencji, którą załącza się do akt dziecka. Rejestr kart interwencji prowadzi koordynator ds. Standardów ochrony małoletnich wyznaczony przez Dyrektora PCPR.

11. Wszyscy pracownicy PCPR i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

Rozdział 6. Zasady ochrony danych osobowych oraz wizerunku dzieci w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kluczborku

1. PCPR w Kluczborku uznając prawo małoletniego do prywatności i ochrony dóbr osobistych zapewnia ochronę wizerunku.

2. PCPR w Kluczborku uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku dziecka, zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych małoletnich zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

3. Upublicznienie przez pracownika PCPR w Kluczborku wizerunku dziecka utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio wideo) wymaga każdorazowo pisemnej zgody rodzica lub opiekuna prawnego dziecka.

4. Personelowi PCPR nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku dziecka (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu dziecka) na terenie PCPR lub w trakcie działań organizowanych przez PCPR, bez pisemnej zgody opiekuna dziecka.
5. W celu uzyskania zgody, o której mowa powyżej, pracownik może skontaktować się z opiekunem dziecka i ustalić procedurę uzyskania zgody. Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych do opiekuna dziecka bez wiedzy i zgody tego opiekuna.
6. Jeżeli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak: zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda opiekuna na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana.

Rozdział 7. Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych

1. Na terenie PCPR w Kluczborku nie ma ogólnodostępnej sieci internetowej. Dzieci nie mają dostępu do infrastruktury sieciowej w siedzibie jednostki.
2. Małoletni przynoszą do jednostki telefony komórkowe oraz inny sprzęt elektroniczny na własną odpowiedzialność, za zgodą rodziców.
3. Małoletni ma prawo korzystać na terenie PCPR z telefonu komórkowego oraz innych urządzeń elektronicznych zgodnie z ustalonymi zasadami.
4. Za treści, które dzieci oglądają na własnych nośnikach (np. telefon, tablet) nie odpowiadają pracownicy PCPR.
5. PCPR nie ponosi odpowiedzialności za zaginięcie lub zniszczenie czy kradzież sprzętu przynieszonego przez małych.
6. Nagrywanie dźwięku i obrazu za pomocą telefonu lub innych urządzeń jest możliwe jedynie za zgodą osoby nagrywanej lub fotografowanej. Niedopuszczalne jest nagrywanie lub fotografowanie sytuacji niezgodnych z powszechnie przyjętymi normami etycznymi i społecznymi oraz przesyłanie treści obrażających inne osoby.
7. Pracownikowi PCPR/użytkownikowi komputera zabrania się instalowania oprogramowania oraz dokonywania zmian w konfiguracji oprogramowania zainstalowanego w systemie, usuwania cudzych plików, odinstalowania programów, dekompletowania sprzętu.

Rozdział 8. Monitorowanie realizacji standardów

1. Dyrektor wyznacza koordynatora ds. Standardów ochrony małych w PCPR w Kluczborku.
2. Koordynator ds. Standardów ochrony małych jest osobą odpowiedzialną za monitorowanie realizacji Standardów, za reagowanie na sygnały naruszenia Standardów oraz za proponowanie zmian.

3. Koordynator ds. Standardów ochrony małoletnich przeprowadza wśród pracowników PCPR, co najmniej raz na dwa lata, ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów. Wzór ankiety stanowi Załącznik nr 7 do niniejszego dokumentu.

4. Instytucja w oparciu o przeprowadzoną ocenę dostosowuje standardy do aktualnych potrzeb, zgodności z obowiązującymi przepisami oraz ogłasza pracownikom nowe brzmienie Standardów ochrony małoletnich.

Rozdział 9. Przepisy końcowe

1. Standardy ochrony małoletnich wchodzi w życie z dniem ich ogłoszenia.

2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla pracowników PCPR.

3. Standardy ochrony małoletnich w PCPR w Kluczborku w formie papierowej są dostępne do wglądu w siedzibie jednostki oraz u koordynatora ds. Standardów ochrony małoletnich. Ponadto są opublikowane na stronie internetowej PCPR w Kluczborku.

4. Wersja skrócona Standardów (załącznik nr 8) ochrony małoletnich dostępna jest na stronie internetowej PCPR w Kluczborku, w lokalu jednostki oraz u koordynatora ds. Standardów ochrony małoletnich.

5. Osobą odpowiedzialną za zapoznania personelu ze Standardami jest koordynator ds. Standardów ochrony małoletnich. Każdy pracownik, rodzic albo opiekun prawny lub faktyczny pod opieką PCPR zobowiązana/y jest do zapoznania się ze Standardami ochrony małoletnich oraz stosowania się do przyjętych w nim zasad.

6. Koordynator ds. Standardów odbiera od każdego pracownika oraz rodziny pod opieką PCPR oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami ochrony małoletnich. Ww. oświadczenie stanowi załącznik nr 1 do niniejszych Standardów.

7. Pracownicy nowozatrudnieni w PCPR w Kluczborku są zapoznawani ze Standardami w pierwszym tygodniu pracy i w tym czasie jest od nich odbierane oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami ochrony małoletnich.

8 W sprawach nieuregulowanych niniejszymi Standardami stosuje się zapisy Ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

- Załącznik nr 1. Oświadczenia o zapoznaniu się ze standardami ochrony małoletnich
- Załącznik nr 2. Oświadczenie o niekaralności
- Załącznik nr 3. Oświadczenie o krajach zamieszkania
- Załącznik nr 4. Identyfikacja krzywdzenia dzieci
- Załącznik nr 5. Karta interwencji
- Załącznik nr 6. Plan pomocy po ujawnieniu krzywdzenia
- Załącznik nr 7. Wzór ankiety
- Załącznik nr 8. Wersja skrócona Standardów (dla dzieci)

OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU SIĘ ZE Standardami *ochrony małoletnich*

Ja niżej podpisany/a (imię i nazwisko)
oświadczam, że zapoznałam/em się z dokumentacją Standardów ochrony małoletnich
obowiązującą w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kluczborku i przyjmuję ją
do realizacji.

.....

OŚWIADCZENIE O NIEKARALNOŚCI

Ja,.....PESEL.....
.....nr paszportu..... oświadczam, że w państwie
..... nie jest prowadzony rejestr karny/ nie wydaje się
informacji z rejestru karnego. Oświadczam, że nie byłam/em prawomocnie skazana/y
w państwie za czyny zabronione odpowiadające
przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207
Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz
nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściłam/em się
takich czynów zabronionych, oraz że nie nałożono na mnie obowiązku wynikającego
z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu
zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych
zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem,
leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem
sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi. Jestem
świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....

(data i podpis)

OŚWIADCZENIE O KRAJACH ZAMIESZKANIA

Oświadczam, że w okresie ostatnich 20 lat zamieszkałem/am w następujących państwach,
innych niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa:

.....
.....

oraz jednocześnie przedkładam informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi/ informację z rejestrów karnych. Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....

(data i podpis)

Oświadczam, że prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja, nie przewiduje jej sporządzenia lub w danym państwie nie prowadzi się rejestru karnego. W związku z tym oświadczam równocześnie, że nie byłam/byłem prawomocnie skazana/y w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściłam/em się takich czynów zabronionych, oraz że nie mam obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

.....

(data i podpis)

IDENTYFIKACJA KRZYWDZENIA DZIECI/SYMPTOMY

Identyfikowanie objawów krzywdzenia dziecka w pieczy zastępczej stanowią istotną kompetencję i zarazem warunek prawidłowej diagnozy sytuacji dziecka, a także podstawę do podjęcia adekwatnej interwencji i przygotowania planu wsparcia dla dziecka krzywdzonego. Wyróżnia się cztery podstawowe typy przemocy wobec dzieci: przemoc fizyczną, przemoc emocjonalną (psychiczną), przemoc seksualną oraz krzywdzenie zaniedbaniem.

PRZEMOC FIZYCZNA

Przemoc fizyczna wobec dziecka to przemoc, w wyniku której dziecko doznaje rzeczywistej fizycznej krzywdy lub jest na nią narażone. Krzywda ta następuje w wyniku działań lub zaniechań ze strony rodzica bądź innego odpowiedzialnego za dziecko dorosłego albo ze strony innej osoby, której dziecko ufa bądź która ma nad nim władzę. Przemoc fizyczna wobec dziecka może mieć charakter zarówno powtarzający się, jak i jednorazowy.

Działania osób dorosłych:symptomy*

- bicie (dłonią, przedmiotami);
- oparzenia, przypalanie skóry dziecka;
- duszenie, dławienie;
- krępowanie dziecka (dotyczy głównie dzieci młodszych), np. krępowanie w łóżeczku, wózeczku, przypinanie pasami, smyczą itd.;
- izolowanie dziecka i/lub zmuszanie do przebywania w niewygodnej pozycji, np. zamykanie w pomieszczeniach, komórkach, piwnicy itd.;
- pozbawianie dziecka pożywienia i picia;
- szarpanie i popychanie dziecka lub rzucanie nim (u dzieci młodszych może wystąpić syndrom dziecka potrząsanego; u wszystkich dzieci może pojawić się zespół dziecka maltretowanego);
- kopanie dziecka;
- ciągnięcie za włosy/uszy;
- szczypanie;
- zmuszanie dziecka do zjedzenia/połknięcia czegoś, w tym do spożywania alkoholu i substancji psychoaktywnych.

Możliwe symptomy u dziecka:

- rany, otarcia, blizny, sińce, stłuczenia w miejscach nietypowych dla przypadkowych urazów, takich jak plecy, pośladki, ramiona, uda, brzuch, krocze i stopy, okolica oczodołów (bez urazu czoła), policzki, usta, skroń, szyja, uszy;
- ślady na więcej niż jednej płaszczyźnie kończyny, głowy, tułowia;
- ślady o charakterystycznym kształcie odcisku dłoni, palców, przedmiotów;
- ślady szczypania, gryzienia, drapania, duszenia;
- urazy głowy u dziecka poniżej 3 r.ż.;
- naderwane małżowiny uszne, ślady po wyrwaniu kępek włosów, wybroczyny (podbiegnięcia) krwawe na skórze dziecka;

- widoczne na obrazie RTG niezaopatrzone medycznie złamania kości, głównie żeber, złamania kości rąk u dziecka niechodzącego, złamania spiralne i dystalne;
- obrażenia w obrębie jamy ustnej: zasinienia śluzówek warg górnych i dziąseł z rozdarciem wędzidełka, obrażenia dna jamy ustnej i języka w wyniku prób karmienia na siłę, urazy kąćków ust, złamania zębów, złamanie żuchwy, uszkodzenie dziąseł;
- urazy nosa, złamania, krwiaki (zropiałe) przegrody nosa;
- oparzenia i poparzenia: u dzieci do 3 r.ż. tzw. oparzenia rękawiczkowe i skarpetkowe, u wszystkich dzieci: oparzeliny powstałe wskutek przypalania skóry dziecka papierosami;
- siniaki w różnych stadiach gojenia;
- lęk przed rodzicem/opiekunem, w tym powtarzające się odruchy obronne w sytuacjach podobnych do stosowania przemocy (np. podniesienie głosu, uniesienie ręki itd.);
- oczekiwanie dziecka, że za przewinienia będzie je spotykać kara fizyczna;
- odmrożenia;
- ślady alkoholu i/lub substancji psychoaktywnych w organizmie dziecka;
- podawane przez dziecko wyjaśnienia dotyczące pochodzenia ran i siniaków nie są spójne z charakterem obrażeń.

Możliwe symptomy u rodzica/opiekuna:

- podaje sprzeczne lub nieprzekonujące wyjaśnienia dotyczące obrażeń dziecka lub w ogóle odmawia wyjaśnień;
- przypisuje odpowiedzialność za powstanie urazu osobie trzeciej lub zrzuca tę odpowiedzialność na dziecko, obwiniając je („sprowokowało mnie”, „to jego/jej wina” itd.);
- stosuje surową dyscyplinę wobec dziecka, w tym kary fizyczne;
- nadużywa alkoholu, narkotyków i/lub innych substancji psychoaktywnych.

PRZEMOC PSYCHICZNA (EMOCJONALNA)

Przemoc psychiczna wobec dziecka to przewlekła, nie fizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a opiekunem, obejmująca zarówno działania, jak i zaniechania.

D

Działania osób dorosłych: działania osób dorosłych Możliwe symptomy

- krzywdzenie innych (osób bliskich, zwierząt) w obecności lub na oczach dziecka;
- parentyfikacja: rodzic wykorzystuje dziecko do zaspokajania własnych potrzeb lub obarcza je obowiązkami rodzica (np. dziecko jest odpowiedzialne za wychowanie, opiekę, karmienie młodszego rodzeństwa lub staje się odpowiedzialne za rodzica) albo jest angażowane w konflikty między dorosłymi (rodzice/opiekunowie żądają od dziecka bycia rozjemcą, powiernikiem, wrogiem lub sojusznikiem jednego lub obojga rodziców);
- niedostępność emocjonalna i zaniedbywanie emocjonalne: dziecko jest emocjonalnie obojętne rodzicowi, rodzic odrzuca dziecko;
- faworyzowanie lub dyskryminowanie: rodzic faworyzuje jedno z dzieci lub dyskryminuje któreś z nich, prowokując rywalizację między rodzeństwem i manipulując konfliktami między dziećmi;

- relacja rodzica z dzieckiem opiera się na wrogości: dziecko jest przez rodzica obwiniane, krytykowane, poniżane, wyśmiewane, oczerniane;
- straszenie lub groźby: stosowanie szantaży, zastraszanie, zmuszanie do milczenia, groźenie konsekwencjami (np. „Jeśli komuś o tym powiesz, zabiorą cię do domu dziecka”, „Przez ciebie ojciec trafi do więzienia” itd.);
- demoralizacja: rodzic angażuje dziecko w działania niezgodne z prawem;
- nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne relacje z dzieckiem: rodzic nie uznaje różnic rozwojowych i psychicznych między dorosłym i dzieckiem, stawia dziecku nierealistyczne wymagania, ignoruje ograniczenia dziecka wynikające np. z niepełnosprawności, wieku, neuroróżnorodności, nie wyznacza dziecku bezpiecznych granic (np. rodzic ma postawę permissywną, nie reaguje na zagrażające zachowania dziecka, odmawia wychowywania dziecka i przyjmowania za nie odpowiedzialności lub stosuje nieadekwatne systemy dyscypliny, np. karze dziecko wielodniowymi szlabanami za negatywną ocenę w szkole, izoluje dziecko od rówieśników);
- niedostrzeżenie lub nieuznanie indywidualności dziecka (rodzic nie pozwala dziecku na realizację własnych zainteresowań, hobby, spędzanie czasu wolnego w sposób zgodny z jego potrzebami).

Możliwe symptomy u dziecka:

- zachowuje się w sposób nieadekwatny do wieku (np. zbyt dorosłe bądź zbyt infantylnie);
- wykazuje zaburzenia jedzenia (nie dojada, nadmiernie się objada, wymiotuje);
- jest opóźnione w rozwoju fizycznym bądź emocjonalnym;
- moczy się lub zanieczyszcza kałem;
- ma problemy ze snem, nocne koszmary, boi się chodzić spać, ma objawy hipochondrii, hysterii, obsesji lub fobii.

Możliwe symptomy u rodzica/opiekuna:

- ciągle obwinia, poniża, krytykuje lub strofuje dziecko;
- jest emocjonalnie niedostępny, nie reaguje na obecność dziecka, a szczególnie niemowlęcia;
- nie interesuje się problemami dziecka, otwarcie odrzuca dziecko;
- faworyzuje/dyskryminuje jedno z dzieci;
- ma niewłaściwe rozwojowo oczekiwania lub interakcje z dzieckiem (wysokie wymagania wobec obowiązku szkolnego, brak akceptacji błędów, oczekiwanie wykonywania zadań lub podejmowania zachowań, na które dziecko nie jest rozwojowo gotowe);
- wykorzystuje dziecko do zaspokajania własnych potrzeb;
- nadużywa alkoholu, narkotyków i/lub innych substancji psychoaktywnych.

PRZEMOC SEKSUALNA

Wykorzystywanie seksualne dziecka to włączanie go w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody bądź na którą nie jest gotowe (dojrzałe) rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób bądź która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia wtedy, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu

na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności i władzy. Przy czym intencją wspomnianej aktywności jest satysfakcja lub spełnienie potrzeb dorosłego lub wykorzystującego dziecka.

D

Działania osób dorosłych: działania osób dorosłych **Możliwe symptomy**

Przemoc seksualna bezpośrednia

(z dotykiem):

- gwałt;
- penetracja (waginalna, oralna, analna, z udziałem przedmiotów lub nie);
- stosunki udowe (szczególnie u dzieci poniżej 3 r.ż.: sprawcy najczęściej nie penetrują najmłodszych dzieci, odbywając stosunek międzyudowy);
- dotykanie intymnych części ciała dziecka, w tym masturbowanie dziecka, obmacywanie;
- pocałunki o charakterze seksualnym;
- zmuszanie dziecka do dotykania intymnych części ciała sprawcy/sprawczynie, w tym do masturbowania sprawcy/ sprawczynie i/lub do seksualnego pobudzania sprawcy/sprawczynie.

Przemoc seksualna pośrednia

(bez dotyku):

- obnażanie się przy dziecku (ekshibicjonizm);
- wszelkie formy werbalnego molestowania (tzw. dirty talk, „świntuszenie”);
- skłanianie lub zmuszanie dziecka do kontaktu z treściami pornograficznymi;
- grooming (uwodzenie w Internecie);
- seksting (wysyłanie dziecku nagich zdjęć, nagrań pornograficznych lub nakłanianie dziecka, aby wysyłało swoje intymne zdjęcia i nagrania);
- masturbowanie się w obecności dziecka, uprawianie seksu w obecności dziecka;
- zmuszanie dziecka do masturbacji lub dotykania swojego ciała.

UWAGA: Każda z wymienionych wyżej czynności występująca wobec dziecka poniżej 15 roku życia stanowi przestępstwo!

Możliwe symptomy u dziecka:

- przejawia dziwne bądź nietypowe dla swojego wieku zachowania seksualne (np. jest nadmiernie rozbudzone);
- posługuje się słownictwem wskazującym na znajomość fizjologii aktu seksualnego, np. opowiada o ejakulacji (dzieci poniżej wieku nastoletniego);
- przejawia zachowania odtwórcze, w tym kontakty oralne, genitalne, analne z innym dzieckiem lub z zabawką, dotyka lub prosi dorosłych (np. rodzica zastępczego) o dotykanie okolic narządów płciowych, wkłada lub próbuje wkładać przedmioty, palce lub penisa do pochwy, ust lub odbytu innego dziecka);
- przejawia zachowania autoagresywne (samookalecza się, wyraża się nienawistnie na swój temat, gardzi sobą itd.);
- ma trudności z chodzeniem lub siadaniem, doświadcza bólu intymnych części ciała, prezentuje otarcia okolic intymnych;
- zdiagnozowano u niego chorobę przenoszoną drogą płciową, w tym infekcję wirusem HBV (hepatitis b), kłykciny kończyste (dzieci poniżej 15 r.ż. – jeśli wykluczono zakażenie okołoporodowe lub nieseksualne zakażenie od domownika; dzieci powyżej 15 r.ż. – jeśli wykluczono dobrowolną aktywność seksualną z rówieśnikiem);

- przejawia nieracjonalne lub nieadekwatne zachowania (np. barykaduje się w pokoju w porze snu, reaguje pobudzeniem/paniką na widok rodzica zastępczego wchodzącego do łazienki, sypialni itd.; próbuje „uwodzić” dorosłych: np. siada okrakiem na kolanach dorosłego, wykonując ruchy frykcyjne, stosuje tzw. dirty talk („świntuszenie”);
- ma uporczywe, nawracające objawy (np. krwawienie, nieprawidłowa wydzielina, ból, dyskomfort) ze strony odbytu lub narządów płciowych, niemające wyjaśnienia medycznego, w tym również po całodobowych kontaktach z rodziną pochodzenia;
- u dzieci poniżej 3 r.ż. – nawracające infekcje układu płciowo-moczowego w wywiadzie/historii medycznej, bez wyjaśnienia medycznego;
- jest w ciąży (dziecko przed ukończeniem 15 r.ż. i 9 miesięcy) lub występuje ciąża u nastolatki powyżej 15 r.ż., będąca wynikiem niedobrowolnej aktywności seksualnej;
- jest wycofane, depresyjne, zachowuje się infantylnie, ma trudności w relacjach z rówieśnikami;
- odmawia przebijania się w towarzystwie innych (np. przed zajęciami sportowymi);
- spożywa alkohol, narkotyki i/lub inne substancje psychoaktywne;
- opuściło się w nauce i/lub w krótkim czasie nastąpiła wyraźna zmiana w jego zachowaniu;
- chwali się nagłym przyływem gotówki lub prezentów;
- moczy się lub zanieczyszcza kałem;
- oszpeca się lub ubiera się w sposób wyzywający;
- reaguje lękiem na obecność rodzica/opiekuna.

Możliwe symptomy u rodzica/opiekuna:

- przekracza społecznie dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym z dzieckiem (np. podczas zabawy);
- przejawia nadopiekuńczość w stosunku do dziecka, ogranicza jego kontakty z rówieśnikami, próbuje kontrolować każdą aktywność dziecka;
- nie utrzymuje relacji z osobami spoza najbliższej rodziny, izoluje dziecko;
- nadużywa alkoholu, narkotyków i/lub innych substancji psychoaktywnych;
- z dokumentacji dziecka wynika, że miało/mogło mieć kontakt z licznymi niespokrewnionymi dorosłymi przebywającymi w domu rodziny pochodzenia (np. w domu często odbywały się libacje, dzieci pozostawały bez opieki lub pod opieką osób przypadkowych itd.).

ZANIEDBANIE

Zaniedbywanie dziecka to chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie jego podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych bądź nierespektowanie jego praw, powodujące bądź pociągające za sobą wysokie prawdopodobieństwo spowodowania zaburzenia jego zdrowia bądź trudności w rozwoju. To także zaniechanie ochrony dziecka przed krzywdą w najwyższym stopniu jak tylko jest to możliwe. Do zaniedbywania dochodzi ze strony osoby, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka. Z perspektywy dziecka zaniedbanie to sytuacja, w której nikt w rodzinie nie sprawia, że czuje się ono ważne, widziane, kochane i zaopiekowane.

Działania osób dorosłych: Działania osób dorosłych Możliwe symptomy

- rodzic nie opiekuje się i nie interesuje dzieckiem w obszarze edukacyjnym, nie współpracuje ze szkołą;

- rodzic zaniedbuje potrzeby medyczne dziecka;
- rodzic zaniedbuje potrzeby żywieniowe i materialne dziecka (odzież, wyżywienie);
- rodzic pozostawia dziecko (poniżej 14 r.ż.) bez opieki lub powierza
- opiekę nad nim osobom przypadkowym, w tym osobom zagrażającym (osoby w przeszłości karane, niestabilne psychicznie, niezdolne do sprawowania opieki ze względu na stan zdrowia i kondycję).

Możliwe symptomy u dziecka:

- absencja dziecka w szkole lub przedszkolu, zaniedbania edukacyjne (dziecko ma liczne nieobecności, zaległości, brak podręczników/zeszytów);
- dziecko jest głodne, wychudzone, otyłe, ma nieprawidłowe wyniki badań bądź cierpi na przewlekłe choroby wynikające z nieprawidłowego odżywiania;
- dziecko kradnie jedzenie bądź pieniądze kolegom, żebrze;
- nie otrzymuje koniecznej opieki medycznej i/lub specjalistycznej, wykazuje zaniedbania w zakresie leczenia chorób przewlekłych i profilaktyki: brak szczepień, okularów, leków, zalecanej diagnostyki, realizowania zaleceń lekarskich/psychologicznych itp., nie ma książeczki zdrowia lub jest ona niemal pusta, brak adnotacji dotyczących wizyt, zaleceń, bilansów;
- jest często brudne, nieprzyjemnie pachnie;
- jest ubrane nieodpowiednio do pogody;
- pije alkohol lub zażywa narkotyki i/lub inne substancje psychoaktywne;
- mówi, że w domu nie ma osoby, która mogłaby się nim zająć lub jest pozostawiane w domu bez opieki osoby dorosłej, mimo że ma mniej niż 7 lat;
- często przebywa poza domem, nie uczestniczy w życiu rodziny i jest pozostawiane samo sobie;
- popełnia czyny niezgodne z prawem, np. akty wandalizmu, kradzieże.

Możliwe symptomy u rodzica/opiekuna:

- nie interesuje się sprawami dziecka;
- sprawia wrażenie, że nie zależy mu na dziecku, nie wywiązuje się z obowiązków opiekuńczych, pielęgnacyjnych, wychowawczych;
- nie współpracuje z rodziną zastępczą, np. w trakcie spotkań całonocnych rodzice nie podają dziecku zaleconych leków;
- jest bezradny życiowo lub pogrążony w depresji;
- nie zapewnia odpowiedniej socjalizacji dziecka (np. angażuje dziecko w działania niezgodne z prawem, nie dostarcza odpowiedniej stymulacji lub edukacji);
- często nie dociera na umówione spotkania;
- nadużywa alkoholu, zażywa narkotyki i/lub inne substancje psychoaktywne;
- całymi dniami przebywa poza domem, pozostawiając dziecko bez opieki.

* Symptomy krzywdzenia zostały opracowane na podstawie broszur: *Gdy podejrzewasz, że dziecko jest krzywdzone. Poradnik dla profesjonalistów zobowiązanych do interwencji w przypadkach przemocy wobec dzieci* (2008). Warszawa: Fundacja Dzieci Niczyje; *Bezpieczna placówka, bezpieczna organizacja* (2023). Warszawa: Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę. *Standardy ochrony dzieci w rodzinnej opiece zastępczej. Poradnik* (2024). Warszawa: Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.

** *Kodeks rodzinny i opiekuńczy*, art. 96: „Osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych”.

Wszystkie przytoczone definicje krzywdzenia zostały przygotowane na podstawie następujących dokumentów: *Udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży, które zostały wykorzystane seksualnie: wytyczne kliniczne opracowane przez WHO* (2023). Kopenhaga: Regionalne Biuro WHO dla Europy; P. S. Pinheiro (2006), *World Report on Violence against Children*. Geneva: United Nations; Report of the Consultation on Child Abuse Prevention (1999). Geneva: World Health Organisation; *Preventing child maltreatment: a guide to taking action and generating evidence* (2006). Geneva: World Health Organization and International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect; *Preventing injuries and violence. A guide for ministries of health* (2006). Geneva: World Health Organization; *Responding to child maltreatment: a clinical handbook for health professionals* (2022). Geneva: World Health Organization.

KARTA INTERWENCJI

1. Imię i nazwisko dziecka

2. Data zawiadomienia o podejrzeniu krzywdzenia.....

3. Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia) – opis zdarzenia

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia

.....
.....
.....

5. Osoba podejrzana o krzywdzenie dziecka:

.....
.....

6. Skład Zespołu ds. Interwencji:

.....
.....
.....
.....

7. Działania podjęte wobec dziecka (skierowanie do specjalistów, w tym jakich, oraz daty)

.....
.....
.....
.....
.....

8. Spotkania z opiekunami dziecka:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

9. Ustalenia planu pomocy (jeśli dotyczy)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

10. Interwencja prawna (właściwie zakresić)

- a) zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa
- b) wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny
- c) inny rodzaj interwencji. Jaki? (opis)

.....
.....
.....
.....

11. Dane dotyczące interwencji (nazwa i adres organu, gdzie zgłoszono interwencję) i data interwencji

.....
.....
.....

12. Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli organizacja uzyskała informacje o wynikach/działania organizacji/działania rodziców

.....
.....
.....
.....
.....

.....

(data i podpis)

PLAN POMOCY PO UJAWNIENIU KRZYWDZENIA

PLAN POMOCY PO UJAWNIENIU KRZYWDZENIA	
Tytuł z jakiego opracowany został Plan wsparcia	
Data sporządzenia Planu wsparcia	
Imię i nazwisko małoletniego	
Imiona i nazwiska członków zespołu sporządzającego Plan wsparcia	
Diagnoza sytuacji małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia	
Cel wsparcia małoletniego	
Zakres wsparcia udzielanego przez jednostkę i współpracy z podmiotami zewnętrznymi	
Zakres, wymiar godzin, okres wsparcia udzielonego dziecku	
Formy i metody wsparcia krzywdzonego dziecka	

Podpisy członków zespołu sporządzającego Plan wsparcia:

.....
.....
.....

Ocena funkcjonowania Planu wsparcia

Data sporządzenia oceny:.....

Podpisy osób sporządzających ocenę funkcjonowania Planu wsparcia:

.....
.....
.....

MONITORING *Standardów ochrony małoletnich* – ankieta

1. Czy zapoznałeś się z dokumentem *Standardy ochrony małoletnich*? Tak /Nie *
2. Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia dzieci? Tak/Nie*
3. Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia dzieci? Tak /Nie *
4. Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w *Standardach ochrony małoletnich* przez innego pracownika? Tak /Nie *
5. Czy masz jakieś uwagi/poprawki/sugestie dotyczące *Standardów ochrony małoletnich*?
(wpisz poniżej)

Uwagi/sugestie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

* właściwe podkreślić

Standardy Ochrony Małoletnich
w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kluczborku
Wersja skrócona - dla Dzieci

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) w Kluczborku chce, abyś czuł(a) się bezpiecznie i dobrze. Dlatego przygotowaliśmy zasady, które pomogą nam dbać o Twoje bezpieczeństwo. Oto, co robimy, aby chronić Ciebie i inne dzieci:

1. Bezpieczne zatrudnianie pracowników

Chcemy, aby wszyscy, którzy z nami pracują, byli odpowiedzialni i dbali o dzieci. Dlatego:

- **Sprawdzamy osoby, które chcą u nas pracować** – zanim kogoś zatrudnimy, upewniamy się, że jest odpowiednią osobą. Rozmawiamy z nimi, sprawdzamy, czy mają dobre kwalifikacje i czy mogą pracować z dziećmi.
- **Każdy pracownik musi przestrzegać naszych zasad** – kiedy ktoś dołącza do nas, zobowiązuje się do przestrzegania zasad bezpieczeństwa dzieci. Zawsze Cię wysłucha każdy pracownik PCPR.

2. Bezpieczne relacje z pracownikami

Ważne jest, abyś wiedział(a), że relacje z dorosłymi powinny być zdrowe i bezpieczne. Dlatego:

- **Dorośli zawsze okazują Ci szacunek** – każdy pracownik PCPR musi traktować Ciebie z szacunkiem. Nikt nie ma prawa Cię obrażać, zastraszać ani krzywdzić.
- **Dbamy o Twoje granice** – jeśli coś sprawia, że czujesz się nieswojo, nie bój się o tym powiedzieć. Twoje uczucia są ważne. Zapewnimy Ci spokojne, przyjazne i bezpieczne miejsce na rozmowę.
- **Dorośli są po to, aby Ci pomóc, a nie zaszkodzić** – możesz rozmawiać z nimi o swoich problemach, ale oni nigdy nie powinni nadużywać swojej władzy ani naruszać Twojej prywatności. Będziemy Cię wspierać i zaoferujemy swoją pomoc a w razie potrzeby poprosimy o nią inne instytucje.

3. Rozpoznawanie i reagowanie na zagrożenia

Zdarza się, że niektóre sytuacje mogą być niebezpieczne. W PCPR:

- **Słuchamy tego, co mówisz** – jeśli czujesz się zagrożony/a, nie bój się mówić o tym komuś z dorosłych w PCPR. Możesz to zrobić osobiście lub przez telefon. Nie bój się mówić o swoich odczuciach i doświadczeniach związanych z krzywdzeniem.

- **Uczymy się, jak rozpoznawać problemy** – wszyscy pracownicy są przeszkoleni, aby rozpoznać, kiedy dzieje się coś złego, np. gdy ktoś może być krzywdzony.
- **Szybko reagujemy** – jeśli coś Cię zaniepokoi, zareagujemy i pomożemy Ci w bezpieczny sposób.

4. Interwencja w przypadku krzywdzenia

Jeżeli coś złego dzieje się Tobie lub innym dzieciom, ważne jest, abyś wiedział(a), że:

- **Reagujemy natychmiast** – jeśli dowiemy się, że ktoś krzywdzi dziecko, natychmiast podejmujemy działania. Chronimy dzieci i zapewniamy im pomoc.
- **Pomagamy znaleźć wsparcie** – jeśli doświadczasz trudności, możemy pomóc Ci skontaktować się z psychologiem, pedagogiem lub inną osobą, która Ci pomoże.
- **Współpracujemy z innymi dorosłymi** – Będziemy Cię wspierać i zaoferujemy swoją pomoc a w razie potrzeby poprosimy o nią inne instytucje.

5. Ochrona Twoich danych i wizerunku

Twoje dane osobowe i zdjęcia są bardzo ważne i muszą być odpowiednio chronione. Dlatego:

- **Nie udostępniamy Twoich danych bez zgody** – Twoje imię, nazwisko czy zdjęcia nie mogą być pokazywane nikomu bez zgody Twojej lub Twoich opiekunów.
- **Szanujemy Twoją prywatność** – nikt nie ma prawa publikować Twoich zdjęć ani informacji o Tobie bez zgody. Powiedz, jeżeli tego nie chcesz albo czujesz się e tej sytuacji niekomfortowo.

6. Bezpieczne korzystanie z internetu i mediów

Internet i media mogą być fajne, ale też mogą kryć pewne zagrożenia. Dlatego uczymy Cię:

- **Jak bezpiecznie korzystać z internetu** – nigdy nie podawaj swoich danych osobowych obcym w internecie i nie spotykaj się z osobami, które znasz tylko z internetu.
- **Jak chronić swoje informacje** – dbaj o swoje hasła i nie udostępniaj ich innym osobom.
- **Co zrobić, gdy coś Cię niepokoi w internecie** – jeśli ktoś napisze coś, co Cię przestraszy, albo zobaczysz coś dziwnego w internecie, zawsze możesz to zgłosić nam lub dorosłemu, którym ufasz.

Pamiętaj! Jesteśmy tutaj po to, aby Ci pomóc i chronić Cię.

Jeśli kiedykolwiek poczujesz się nieswojo lub w niebezpieczeństwie,

zawsze możesz do nas przyjść i o tym porozmawiać.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie znajduje się przy ul. Sienkiewicza 20 b,

numer telefonu 77 418 00 30

Twoje bezpieczeństwo jest dla nas najważniejsze!

Potrzebujesz pomocy?!

Chcesz zachować anonimowość? Gdzie jeszcze możesz szukać pomocy?

Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka **800 12 12 12**

Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży **116 111**

Policja, Służby Ratunkowe **112**

Niebieska Linia **800 120 002**